

meitalo@bgumail.bgu.ac.il

הגוף הנבואי: אספקטים סאדו-מאזוכיסטיים בשירת אצ"ג

אורית מיטל
אוניברסיטת בן גוריון

מעמדו של אצ"ג כנביא ששירתו נושאת מסרים פוליטיים נדון בהרחבה בביקורת, וזכה לתגובות מעורבות. קוראים רבים השתכנעו מהנימה הנבואית בשיריו, בהם הציג את עצמו כמי שניחן בכוחות מיוחדים, ובקשו לראות בו "נביא זעם", שמוסר את נפשו למען הכלל. פרשנות זו נסמכת בדרך כלל על אירועים היסטוריים ומדיניים ספציפיים אותם חזה אצ"ג, שהעיקרי שבהם הוא השמדת יהודי אירופה במלחמת העולם השנייה.

אך העמדה הנבואית של אצ"ג וביקורתו החריפה עוררו גם התנגדות רבה. היומרה הנבואית המשולבת במסרים פוליטיים הרגיזה קוראים רבים. אלה מצאו בשירתו שנאה, בדלנות ואף גזענות מסוכנת והעדיפו לכנותו "נביא שקר".

בהרצאה זו בכוונתי לעמוד על הדינאמיקה הסאדו-מאזוכיסטית בטקסטים נבואיים אחדים של אצ"ג, ולהראות כיצד מתכונן הקשר בין הפרסונה הנבואית של הדובר בשירת אצ"ג לבין הגוף הסובל והמתענג. התעניינות הביקורת בעמדת הנביא של אצ"ג, פסחה על הקשר ההדוק הקיים בין הטון הנבואי של שירת אצ"ג לבין הדגשתה את העיסוק בגוף. שירת אצ"ג מציגה דובר שגופו פצוע, מעונה, חבול וכואב. הגוף הוא האתר שבו מתחוללים היחסים המורכבים בין הדובר הנבחר לבין האל. האל מתגלה לנביא על ידי חדירה אל גופו, המכוננת את הדובר כנביא, ומציפה אותו במסר נבואי. החדירה האלוהית - המתוארת במונחים סאדו-מאזוכיסטיים - מותירה אותו חבול ונרגש כאחד.

חשיפתו של הגוף החבול והנרגש מהווה חלק מן המסר הנבואי בשירת אצ"ג. הדובר-הנביא מבקש להדגים לעם היהודי איך הופכים את הסבל מחולשה, שיש להצניע, ליכולת שיש להתגאות בה. לפיכך הוא מבליט את הסיפוק שבכאב, ומתאר אותו כקורבן, שהמשורר-הנביא לוקח על עצמו מרצון, כהוכחה לכנותו ומתוך תחושת אחריות למען הכלל. הצגת עצמו כקורבן הסובל למען הכלל מאפשרת לדובר לדרוש מקוראיו קורבן דומה. במערכת היחסים הזו אמורים יחסי הכוחות להתהפך, והנביא אמור להפוך בהם מקורבן-נחדר למנהיג שדבריו חודרים, מוכיחים ומייסרים. הגדרתו של אצ"ג על ידי הקוראים כ"נביא זעם" או כ"נביא שקר" נובעת אפוא לא רק מתגובתם לתכנים הפוליטיים של שירתו, אלא גם מנכונותם לקבל את תוכחותיו באהבה, מבחירתם להיענות לדינאמיקה הסאדו-מאזוכיסטית ששירת אצ"ג תובעת, או להירתע ממנה.